

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН СІАУЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕНІКАУ БЕЛАРУСІ І УПРАВЛЕННЯ ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА ПРЫ СОВЕЦЕ МІНІСТРАУ БССР

№ 8. (867)

Субота, 23 лютага 1952 года

Цана 50 кап.

Пятро ПРЫХОДЗЬКА

Совецкаму салдату

Наўкруг прасторы — не акінеш вокам,
Палі, варшынні, снежныя хрыбты.
Радзімы шлях у заўтра, шлях шырокі
Вартуеш ты.

Вось ты стаіш прад яснаю зарніцай
На схіле гор, між шэрых скал крутых.
Свайё зямлі свяшчэнныя граніцы
Вартуеш ты.

Гудуць у цехах заводскіх варштаты,
Твой край будзе вёскі, гарады.
Мір, што вясной прышоў да нас у хаты,
Вартуеш ты.

Жыццё народа, радасць працы спорнай,
Адлюбленыя станцыі, парты, —
Усю планету ад бяды і гора
Вартуеш ты.

Гек. КЛЯЎКО

Яго імя

У дзень Перамогі
Пад залпы гармаі
Імя на рэйхстагу
Паставіў салдат.

Паставіў яго там
На рэйхстагскай сцэне,
Як вечны прысуд
Незавісай вайне.

Салдат пераможцам
Вярнуўся з вайны
Пад мірнае неба
Свайё стараны.

Ды спраў у салдата
Няскончаных шмаг...
Імя пад праектам
Паставіў салдат.

Дзе стэпы былі —
Разрастаецца лес,
Дзе рэкі цякуць —
Уздымаюцца ГЭС.

Імя яго будзе
Заўжды між людзьмі
У помніках слаўных
Змаганя за мір.

Н. КІСЛІК

Чырвоная зорка

Дым сцяльца нізка,
Барвовае неба гудзе...
Шалёны ад віскі,
Ен зноў у атаку ідзе...

Ен даў табе, кату,
Высокае званне — салдат?
Сам звыне ў салдатам
Пяць год незвычайнага папрад.

Ля бедных хацінак,
Дзе ішлі мы стралковым палком,
Чужых сірацінак
Карміў я вайсковым пайком.

Салдаў на калені,
Чырвоныя зоркі даруў,
Ты зорка прыменіць
Я людзям жыццё азаруў.

Хай сёння не я там —
Адвесьці навалу-бяду,
Як з другам,
Як з братам,

З карэйскім салдатам іду.
Там сэрца маё
З карэйцам ідзе ў барацьбе.
Таму ён
Намнога мацней за цябе.

Табе ў бях
Ад яго не схавацца нідзе,
Бо зорка мая
Яго ў наступленне вядзе.

Пятрусь БРОЎКА

Маладыя галасы

Са сцэны беларускіх тэатраў і з канцэртнай аэстрады ў дні рэспубліканскага агляду дасягненніў творчай моладзі з асаблівай сілай гучаць юныя, свежыя галасы. Маладыя пакаленне акцораў, рэжысёраў, дырэктараў і тэатральных дэкаратараў знаёміць грамадства з рэспублікі з новымі спектаклямі, драматычнымі, вальнымі і харэаграфічнымі вобразамі, раскрылі свае адольнасці, дэманструе багацце культуры і добры густ.

Шмат цікавоста і таленавітага створала моладзь за апошні час.

У час агляду будуць паказаныя спектаклі, у якіх асноўныя ролі з поспехам выконвае моладзь. Да такіх належыць «Атэстат сталасці» і «Яе сяброў» (тэатр імя Якуба Коласа — рэжысёр А. Мазалеўская) і балет «Доктар Айбальт» у тэатры оперы і балета (шастаноўка К. Мулера).

Значнай удачы дасягнулі прадстаўнікі маладога пакалення акцораў. Шырокае прызнанне заслужылі Ю. Галкін у ролі Валоды Ульява («Сям'я») ў тэатры імя Янкі Купалы, А. Федароўскі, А. Федароўскі, Н. Яроманка, Г. Арлова, В. Кобыль у цехах савецкіх драматургаў (тэатр імя Якуба Коласа), Т. Ніжнікава, А. Ракавава, Б. Рэзніцка і В. Міронаў у класічным і сучасным рэпертуары (тэатр оперы і балета) і другія.

Гэтыя ўдачы з'явіліся вынікам грунтоўных ведаў, якія акторы атрымалі ў нашых навучальных установах, вынікам добрага знаёмства з сістэмай К. С. Станіслаўскага і авалодання савецкай вальнай і харэаграфічнай школай.

Тэатральная моладзь авалодала творчай і практычнай сцэнічнага і музычнага мастацтва, уласнавыявае сваю мастацкую культуру, авалодвае тэхніку сцэнічнай мовы. Маладыя акторы ўмеюць уласнавыяваць на сцэне вобразы нашых сучаснікаў — будаўнікоў камуністычнага грамадства, барацьбітоў за мір ва ўсім свеце.

Плённы вынікі сваёй творчай дзейнасці паказваюць таксама маладыя рэжысёры Ус. Кухта («Уцёкі», «На доўгіку»), І. Зубоўскі («Апошні» ў Гродзенскім тэатры), дырэктары Б. Афанасьеў (Філармонія), І. Абрамсі (опера тэатр), мастакі М. Бішч, І. Пешкур і В. Кульванюўскі (тэатр оперы і балета).

Шмат радасці нясе агляду патрабавальнаму савецкаму глядачу, які заўсёды вітае з'яўленне ў мастацтве новых зольных людзей, стваральнікаў прайзвітых, запамінальных вобразаў.

Разам з тым, агляду павінен дапамагчы выкарыстанне тых значных хібаў, якія яшчэ існуюць у рабоце з моладзьцю.

Не ўсе рэжысёры і тэатральныя кіраўнікі ставяцца з належнай чуласцю і ўвагай да моладзі. На працягу лютага часу кіраўніцтва тэатра імя Янкі Купалы прайзьяла недаравальную абмяжоваць да маладых акцораў і рэжысёраў, не клапацілася аб стварэнні належных умоў для іх росту.

Недахопы работы гэтага тэатра з моладзьцю зусім правільна раскрытыкаваны газетай «Правда» ад 20 лютага ў перадавым артыкуле «Маладыя работнікі мастацтва».

У тэатры оперы і балета маладыя салісты балета, за выключэннем Б. Рэзніцка і ролі Эмеральды, выступаюць у якасці дублёраў. У выніку празмернага распаўсюджвання сістэмы дубляжу, без сур'ёзнай

творчай работы над роліў маладыя акторы часта капіруюць сцэнічныя вобразы, якія створаны майстрамі стараўшага пакалення.

У некаторых тэатрах ёсць яшчэ неадвертае да маладых акцораў, імкненне выкарыстоўваць іх пераважна ў мажорных сцэнах або ў «выпадках» роліх. Шкоды творчаму росту спробы заштампаваць акцораў у роліх аднаго плана. У выніку такой практыкі наладжваць паўтарэнне акцорам у розных вобразах аднойчой ўдала здымаюных рысаў, аднабавоўнасць яго рэалізму.

У вобразах, якіх ўвасоблены моладзьцю, яшчэ сустракаюцца найбольш і вольныя рамантычныя пафасы.

У тэатрах не пераадолены і такія з'явы, калі, выкарыстаўшы ўдала адну ролі, акторы вымушаны на працягу доўгага часу дамагацца атрымання новай ролі, марна траціць свае сілы і час.

Не чым іншым, як ігнараваннем маладых акцораў, з'яўляецца выпадкі з артысткай Т. Аляксеевай. Управленне па справах мастацтва пры Савецкім Міністраў БССР перавяло яе з тэатра імя Ленінскага камсамола Беларусі ў тэатр імя Янкі Купалы ў момант умяшчэння групы акцораў маладога пакалення. Дырэктар-ж пакуль што скарыстоўвае артыстку толькі ў якасці другога выканаўцы роліў, як дублёра.

Узнікае пытанне: нашто-ж трэба было павялічваць акцёрскі склад аднаго тэатра, не выкарыстаўшы гэтага актора належным чынам у другім тэатры?

Гэта, на жаль, не адзіны выпадак ныважлівага стаўлення да вылучэння зольных моладзі ў тэатры імя Я. Купалы. Артыстка І. Чыжаўская і А. Рыньковіч, якія добра пачалі сваю сцэнічную дзейнасць, хутка былі забыты рэжысёрамі, якія не клапаціліся аб далейшым іх лёсе.

Такія-ж з'явы наладжваюцца і ў балетным калектыве тэатра оперы і балета.

На жаль, і ў асродкі творчай моладзі, як адначас «Правда» ў перадавым артыкуле, «часам прайзьяюцца чужым духу савецкіх людзей самазаспакоенасць і задовольнасць». Агляду павінен дапамагчы выкарыстанне гэтых шкодных з'яваў, прычым павінен правільна ацаніць работу кожнага маладога артыста.

На каляферонных па абмеркаванні творчасці маладых павінен быць асуджана імкненне некаторых маладых акцораў ўхіліцца ад так званых маленчых і апазыцыйных роліў, недаацэнка іх значэння ў спектаклі.

Найбольш адгледу многія маладыя артысты зрабілі заўвагі аб жаданні падтрымаць новыя ролі. Гэтыя карысныя ініцыятывы павінен быць заахвачана ўключэннем акцораў, якія добра авалодалі новымі вобразаў, у асноўны склад выканаўцаў.

Як паказвае пачатак рэспубліканскага агляду, найбольш трывала стаўлена вылучэнне маладых спевакоў, танцораў і майстроў слова ў філармоніі і Беларускай аэстрады. Адуцтва маладых акцораў значна зніжае якасць пастановак вальнага драматычнага калектыва аэстрады і асабліва ансамбля аперыты.

Рэспубліканскі агляд творчасці маладых павінен быць праведзены з высокай патрабавальнасцю да мастацтва рэжысёраў і акцораў. Гэта будзе спрыяць далейшаму вылучэнню моладзі на самастойную работу, паслужыць крыніцай павышэння калектыва майстроў беларускай сацыялістычнай культуры новымі таленавітымі людзьмі.

СЛАВА ДРУЖБЕ!

Члены беларускай сельскагаспадарчай арцелі імя В. М. Малагава Відзюўскага раёна, калгаснікі літоўскага калгаса імя А. Мішэвіча Духіцкага раёна і латышскія калгаснікі калгаса імя Я. М. Свердлава Грыўскага раёна парашылі агульнямі сламі пабудаваных на возеры Дрыўскай міжрэспубліканскаму калгаснаму гідрэлектрастанцыю. Калгаснікі назвалі будаўніцтва «Дружба народаў». (3 газет).

<p>Літовец Па-над возерам Дрыўскай.</p> <p>Заклікалі сваю долю, А яна была такою: Цебра ў небе, Цебра ў полі, Цебра-бездань над вадой.</p> <p>Ды не тое там Сягоння — Адшыла бяда з гадамі, Дзень і ноч народ гамоніць, Гуля стайць над берагамі.</p> <p>Экскаватар бездакорна Грунт раўнуе, Расчышчае, Мінскі трактар возіць бэрны, Кран, як бусел, пахаджае.</p> <p>Праца дружная ў суседзях, Можна толькі падзівіцца — Хто з пяском, Хто з цэглай ідзе, Хто падвозіць чарапіцу. Хто стайць пры распаўсюдцы, Хто з машынаў</p>	<p>Здымае грузы... Ладзіць станцыю літоўцаў, Латышы і беларусы.</p> <p>І яны, Што назаўсёды Думы і сэрцы паяднали, Шчыра «Дружба народаў» Гэту станцыю назвали.</p> <p>Вышай сосен У хуткім часе Закрусе пабудова, І не толькі ў трох калгасах Успыхнуць лямпы Ільчыны.</p> <p>Не над возерам адзіноч, Брасам срэбра разліюцца, Іх прыемнікі Па краіне У кожным сэрцы адаб'юцца.</p> <p>Іх святло, Што ярка свеціць, Разгарацца болей буззе, Іх святло дайка ў свеце, Як надзею, ўбачаць людзі!</p>
--	---

Слава Совецкай Арміі, арміі-вызваліцельніцы!

Сёння народы Савецкага Саюза і працоўны ўсюго свету ўрачыста адзначаюць 34-годдзе Совецкай Арміі і Савецкага Ваенна-Марскога Флота, якія шчыльна ахоўваюць заваёваную міру і будаўніцтва камунізма.

Савецкая Армія, армія рабочых і сялян, узгаданная і выхаваная геналяльным правадырмі Леніным і Сталіным, з'яўляецца арміяй зусім новага тыпу. Яна ніколі не ўдэльнічала і не магла па сваёму духу ўдэльнічаць у несправядлівых войнах. Партыя Леніна—Сталіна прывяла Савецкай Арміі і Флоту непаклонную аднанасць справе рабочага класа, інтэрнацыяналізма, выхавала яе на лепшых традыцыях рускай арміі і флота, на традыцыях Суворова і Кутузава, Ушакова і Нахімава.

З першых дён свайго нараджэння Савецкай Арміі дбайно ўступіць у цяжкую барацьбу са імкліва развіваюцца белавардзейскімі арміямі і бандамі, з акупацыйнымі арміямі чатырнаццаці дзяржаў, якія па поўначы і поўдні, на захадзе і ўсходзе рабавалі часова захопленыя раёны маладой савецкай рэспублікі, агнём і мечам знішчалі нашых братаў і сяброў. Арганізатарамі і вайскавамі кіравала паходу чатырнаццаці краіў англа-амерыканскі імперыялісты. Яшчэ ў 1918 годзе Владимир Ільіч Ленін гаварыў, што «задача, якая перад вамі стаіць, гэта зацята барацьба з англа-амерыканскім імперыялізмам». Ён адчуў, што большасць стаў савецкай сілай, і імяна таму імкненне задушыць нас з максімальнай хуткасцю...

Усё далейшае развіццё падзей пацвердзіла прагносты і дацьваўнасць вялікага геналя рэвалюцыі. Англа-амерыканскі імперыялісты ўсёляк імкнуліся справядліва вайну з Савецкім Саюзам, каб сарваць у нашай краіне будаўніцтва сацыялізма. Яны пацудоўвалі на нас японскі самураў і банды Манерейма, яны кідалі ў нашчу японскага фашызма адну еўрапейскую краіну за другой, абм толькі ўціхамірыць апетыт Гітлера і назіраваць яго на ўсход.

Калі ў 1941 годзе гітлераўскія почышчы, выкармленыя нямецкімі і англа-амерыканскім маніялістамі, верадамна напалі на Савецкі Саюз, увесь буржуазны свет у адно голас трыбуў аб немінучай біяды савецкага ладу, нашай сацыялістычнай дзяржавы. Спраўды, гітлераўскія генералы мелі ў сваім распараджэнні ўсе рэсурсы, усю магутную індустрыяльную базу Заходняй Еўропы. Нямецка-фашысцкая армія і армія гітлераўскіх сатэлітаў былі амааляваны, мелі перавагу ў танках і самалётах. Карыстаўчыся свядомай бяздзейнасцю англа-амерыканскіх генералаў, гітлераўцы дасягнулі часовых поспехаў і хваліліся закончыць сваю «маладзевую вайну» за два месяцы. Летам 1942 года ступаць Савецкага Саюза было кінута 240 дывізіяў! Ні адна армія ў свеце, акрамя нашай Савецкай Арміі, не адала-б вытрымаць такіх напясак.

Свяшчэнная вайна нашага народа супраць крывавага акупантаў выклікала небывалы ўздым савецкага патрыятызма, памножанага на гераічныя баівыя і працоўныя подзвігі. Савецкіх людзей патхіяў і вёў да перамогі геналяны правадыры і палкавоўдзец таварыш Сталін.

7 лістапада 1941 года вялікі Сталін вярнуўся да вайнаў Савецкай Арміі, да партызан і партызанак з такімі хвалючымі словамі: «На вас глядзіць увесь свет, як на сілу, адольную знішчыць грабежніцкія почышчы нямецкіх захопнікаў. На вас глядзіць запаленыя народы Еўропы, якія падпалі паў іра нямецкіх захопнікаў, як на сваіх вызваліцеляў. Вялікая вызваленчая місія выпала на вашу долю. Будзьце-ж вартымі гэтай місіі! Вайна, якую вы вядзеце, ёсць вайна вызваленчая, вайна справядлівая».

Савецкі народ і яго армія-вызваліцельніца пад геналяным кіраўніцтвам таварыша Сталіна выраставалі чалавечтва ад фашысцкай жудасці і цемры. Раззлаецца ў прах краты турмаў і канцлагераў, кав пакуты і паміралі агнёваы-

сты-партыёты. Над Варшавай, Будапештам, Бухарэстам, Сафіяй, Тыранай, Прагай запалалі сіягі вызвалення. Працоўны народ у гэтых краінах узяў свой лёс у свае рукі. Народы Еўропы склазі несі, поўныя любові да Сталіна, да Савецкай Арміі-вызваліцельніцы. Лепшыя вудцы і прапекты многіх гарадоў Еўропы і Азіі названы імем вялікага Сталіна, імем горада-героя Сталінграда.

Англа-амерыканскі імперыялісты спавяваліся, што Савецкая Армія выйдзе з другой савецкай вайны абласкоўленай, слабай. Але як і заўсёды, імперыялістычныя дракежнікі жорстка праціліся. Наша Савецкая Армія ў канцы вайны стала ў многа разоў мацнейшай, чым у пачатку. Яна заваляла савецка-гітарычны перамогі, ні з чым не параўнаны аўтарытэт арміі-вызваліцельніцы.

Гэта ўсё выклікала шалёную злосьць у капіталістычным лагерах. За працу ўзяліся мацерыя падальшчыкі вайны. Рытухуць новую савецкую вайну, імперыялістычныя вытоўнікі і ганітэры абляваюць бруднай хлуснёй наш савецкі лад, наш народ, нашу армію. У розных «мемуарах», «граманых» і фільмах падальшчыкі вайны імкнучы зменшыць значэнне перамог Савецкай Арміі, вытруць з свядомасці людзей бюсмертныя подзвігі Сталінграда, запалохаць, аглушыць, разб'юць наўстойлівых. На загалу амерыканска-нарэжскія прыслужнікі Уол-стрыга імкнуліся нават знішчыць магілы савецкіх вайнаў, свяшчэнныя аля ўсіх сумленных людзей. Гэта выклікала гноў і абурэнне прагрэсіўнага чалавечтва.

Заакіяньскія генералы і іх еўрапейскія прыслужнікі сёння гоісаюць па свеце ў пошуках гармацнага м'яса.

Брэдзі і айзенгаўзеры не гробуць нічым: яны купляюць недабрых гітлераўцаў і туркоўскіх яшчар, догалеўскіх малойчыкаў і самураў Мікадо, фалангістаў Франка і грэчаскіх хлосаў. Але стварыць «еўрапейскую» армію аграсараў амерыканскім падальшчыкам не ўдасца. Усё злосьці і выразнай гучыць грывіна ў «агальнычым» блоку. Прадажныя кіраўнікі капіталістычных краіў бяцца сваіх народаў, якія ненавідзяць амерыканскіх акупантаў.

Гераічная барацьба карэйскага народа паказала ўсюму свету, на што здольны нават невялікі народ, калі ён змагаецца за чэсьць і незалежнасць свайго радзімы. У той-жа час усё прагрэсіўнае чалавечтва абурана зварынымі дзеяннямі амерыканскай габ-арміі, якая пераўзыміла нават гітлераўскіх грамаі. Да амерыканскіх забойцаў і грабежніцаў падобны і наёмнікі англійскага і французскага капітала, якія крывей заліваюць Малайю і В'етнам, Судан і Егіпет.

У той час, калі англа-амерыканскія падальшчыкі вайны распальваюць ваявую істарыю і шчыю, наша магутная сацыялістычная дзяржава па сталінскаму плану ажыццяўляе велічыны будоўлі камунізма, пераўтваряе прыроду. У нас — ясная мета, упэўненасць у сваіх сілах. На варце нашых заваў, на варце міру стаіць непераможная Савецкая Армія.

Мы за мір! З намі ў адным лагерах — магутны Б'ітэй і краіны народнай дэмакратыі. З намі ў лагерах міру—усё прагрэсіўнае чалавечтва.

Мы за мір! Але гора таму, хто забудзе ўрокі мінулай вайны. «Ці могуць быць яны-небудзь сумненні ў тым, — гаварыў тав. Г. М. Маленкоў, — што калі імперыялісты развядуць трэцюю савецкую вайну, то гэтая вайна з'явіцца магілай ужо не для асобных капіталістычных дзяржаў, а для ўсяго савецкага чалавечтва».

Няхай жыць 34 гадавіна гераічнай Савецкай Арміі і Ваенна-Марскога Флота!
Няхай жыць творца нашых перамог, геналяны паказоўдзец Генералісіму Сталін!

Н. В. Гогаль і народная творчасць

П. АХРЫМЕНКА,
кандыдат філалагічных навук.

Жыватворчай крыніцай творчасці Н. В. Гогалі, як і другіх вялікіх пісьменнікаў, з'яўляецца народная творчасць. Яна б'е магутным струменем з усіх твораў геніяльнага рускага пісьменніка — дастойнага прадаўжальніка справы Пушкіна, «аднаго з вялікіх правадпроў сваёй краіны на шляху свядомасці, развіцця, прагрэса» (В. Г. Белінскі).

Асабліва трымаў сувязь Гогаль з народнай творчасцю ў яго ранніх зборніках «Вечары на хутары каля Дзякаўкі» (1831 — 32 гг.) і «Міргарад» (1835 г.). Гэтыя зборнікі, якія з'явіліся сучаснікамі пісьменніка сваёй назівай, вырасты на аснове багатай украінскай вуснай паэзіі, роднай і блізкай Гогалю.

Пачаўшы работу над «Вечарамі», малады Гогаль пісаў з Пецярбурга маці і сёстрам, каб яны высылалі яму нейкія матэрыялы, якія датычыцца «звычай і порываў маларасійскіх нашых», а таксама напісаў і вуснай паэзіі («аб калядках, аб Іване Купале, аб русалках» і г. д.).

Багаты і разнастайны фальклорны матэрыял быў арганічна ўключан Гогалем у «Вечары» і ў «Міргарад».

Асабліва шырока выкарыстаны ў гэтых зборніках народныя казкі і легенды, лірычныя песні, прымаўкі і пагаворкі, а таксама гістарычныя песні і думы украінскага народа. Увесь гэты матэрыял служыў для Гогалі не самацэлю, не экзотыкай (як для большасці дыялектных пісьменнікаў таго часу), а самай каштоўнай крыніцай пазнання «жыцця сапраўднага».

У большасці ранніх аповесцей Гогаль пачаў з людзмі дзейна чынам, вядомымі, чараўнікі, русалкі і да т. п. «нячыстая сіла» — г. зн. легендарна-фантастычныя персанажы. Аднак гэтыя персанажы маюць не містычны, а рэальна бытавы характар. — Гэта мастацкае ўвасабленне зла, вярхоўна прастае чалавечы сіл.

Некаторыя з ранніх аповесцей Гогалі ўяўляюць сабой ла-майстэрскую перапрацаваную і перааснаваную народнымі легендамі і паданні (аб скарбах, гномах, вядзьмаках, чараўніках і г. д.), у якіх грані паміж рэальным і фантастычным светам амаль сціраюцца. Да такіх аповесцей трэба аднесці ў першую чаргу «Вечар напярэдні Івана Купале», «Прапашую граматы», «Захараванае месца» і «Вія». У заўвагах да апошняй аповесці аўтар адзначае: «Уся гэтая аповесць ёсць народнае паданне. Я не хацеў ні ў чым змяніць яго і расказваю амаль у той жа прастаце, як чуў».

Не толькі ў названых, але і ў другіх творах «Вечароў» і «Міргарада» Гогаль арганічна ўплывае ў свой расказ народныя паданні і легенды аб «чырвоным свіццы» («Сарачынецкі кірмаш»), аб утопленніцах («Майская ноч, або Утопленіца»), аб злых малых («Там-жа»), аб мёртвах («Страшная помста»), аб пазяды на чорце або вядзьме («Вія»), «Поч перад калядамі».

У сваіх ранніх аповесцях, як і ў пазнейшых творах, Гогаль прыводзіць цэлы рад трапных пагаворак, якія робяць мову герояў і самага аўтара вельмі сакавітай і і выразнай. Ён таксама цытуе украінскія народныя песні або ўмела ўплывае іх выразы і вобразы ў мову герояў. Так, напрыклад, адна з гераінь «Вечароў» гаворыць: «...не будзе музыкі на нашым вяселлі: будучы дайкі спяваць замест коб і сапэлак. Не пады і тапчыва з жаніхом сваім: панясуць мяне. Цёмная, цёмная будзе мая хата — а'кляновага дрова, і замест коміна, крыж будзе стаць на страсе». Гэта — відэочына перафразаўка народнай лірычнай песні — прыём, які часта сустракаецца ў Гогалю.

У адпаведнасці з шырокім выкарыстаннем народнай творчасці сустракаецца ў Гогалю народна-паэтычная параўнанні («хлынула ручаём маладая кроў, як дарое віно»), сталыя анітыты («воран чорны», «шыша хмара», «карыя вочы», «чырвоная каліначка», «чырабровы казак»), сімвалы, паралелізмы і г. д.

Асабліва ўвагу Гогаль прыдаваў народным гістарычным песні і думы. Цікава, што да іх не аслабляўся на працягу ўсёй творчай біяграфіі геніяльнага пісьменніка. На аснове гэтых песень і дум узнік такі шэд'ювр сусветнай літаратуры, як аповесць «Тарас Бульба».

У 1833 годзе Гогаль напісаў, а ў 1834 годзе надрукаваў выдатны артыкул «Аб маларасійскіх песнях». У ім ён даў высокую ацэнку народным песням — «гэтаму жывому дэталізму, які гаворыць, гучыць аб мінулым». Гогаль адным з першых указваў на вялікае пазнавальнае значэнне песень, якія «агавяраюць усё жыццё народа», яго гісторыю, барацьбу, мары і імкненні. «Яны — надмагільны помнік былага... У гэтых адносінах песні для Маларосіі — усё і паэзія, і гісторыя, і бацькоўская магіла».

У гэтым каштоўным артыкуле Гогаль адным з першых арыентаваў гісторыкаў на народную творчасць, у прыватнасці на песні.

У 1834 — 35 гг. Гогаль чытаў лекцыі па гісторыі ў Пецярбургскім універсітэце. У гэты час ён задумаў было напісаць гісторыю Украіны, прычым галоўнай свай крыніцай ён лічыў народныя песні. «Мая радасць, жыццё маё, песні. Як я вас люблю! — пісаў Гогаль сваёму сябру — фалькларысту Максімовічу. — Што ўсе перагаворы дэталізм, у якіх я цвёрды казак, перад гэтымі званімі, жывымі дэталізмамі... Вы не можаце з'явіць, як мне дапамагаюць у гісторыі песні».

Зусім натуральна, што таловыя крыніцай «Тараса Бульбы» — гераічнай аповесці аб барацьбе украінскага народа супраць польскіх шляхціцаў-захонікаў — паслужыла народная творчасць, у першую чаргу украінскія думы і гістарычныя песні. На іх матэрыяле, а таксама на матэрыяле дэталіснай гісторыі Украіны Гогаль геніяльна адлюстравуе народны вываленчы рух мінулага. Думы і гістарычныя песні вызначылі характар гістарычнага аповесці, яе дэмакратызм і народнасць, а таксама ўсе элементы паэтычнага стылю. Вялікі мастак вучыўся ў народзе метад адлюстравання рэчаіснасці, творча асвойваў тыя прыёмы, пры дапамозе якіх народ ствараў свае паэтычныя шэд'ювры.

У самым прыкляі жыцця гераі аповесці, у першую чаргу сам Бульба, як і гераі народнага дум і песень, капаціліся не аб сабе — «не аб карыснасці і вайсковым прыбытку... Як арты, аглядаў яны выкол сабе вачымі ўсё поле і чарпачы ў дэлячкі лёс свой». У народнай бітве з ворагамі — шляхціцамі яны словамі народнай

думы выказвалі сваю адданасць свяшчэннай справе абароны радзімы: «Есць яшчэ, бацька, порах у парохойніцах. Не аслабеда яшчэ казакская сіла; яшчэ не гучыць казакі!» Характэрна, што гэтыя словы, які і апошнія словы паміраючых казакаў — «Няхай-жа славіцца да канца руская зямля!», гучаць, як рафрэн, характэрны для народнай творчасці.

«Тарас Бульба» Гогалю — гэта адзін з самых яскравых прыкладаў умелага выкарыстання пісьменнікам народнай творчасці, твор глыбока народны. Народнасць яго заключаецца ў праўдзівасці адлюстравання жыцця народа, яго барацьбы, дум і спадзяванняў.

Значныя элементы народнай творчасці прывіваюць не толькі раннія аповесці, але і пазнейшыя творы Гогалю, у прыватнасці такія, як «Рэвізор» і «Мёртвыя душы». У іх вельмі часта сустракаюцца пагаворкі, элементы казак і анекдотаў і асабліва часта — трапныя народныя словы і выразы.

Народныя прымаўкі і пагаворкі, якія прыводзіцца ў «Рэвізор», служаць для больш глыбокага раскрыцця вобразаў, іх псіхалогіі і сацыяльнай характарыстыкі. Так, напрыклад, Лука Луціч Хлопцаў, наглядчы вычлішчачы, які адрашніваецца трусасцю ў адносінах да вышэйшага начальства, сам прызнаецца, што казі ён бачыць начальства, у яго «ці душы няма, і язык, як у гразь завяз» і г. д. Пры дапамозе народнай пагаворкі «Вось табе, бабулька, і Юр'еў дзень!» Гогаль тлумачыць адзін з момантаў заключнай «нямой сцэны» «Рэвізора».

Тую-ж функцыю выконваюць пагаворкі і ў «Мёртвых душах». Так, напрыклад, характарызуючы Манілава, Гогаль ужывае народную пагаворку: «Есць род людзей, вядомы пад імем: людзі так сабе, ні то, ні сё, ні ў горадзе Багдад, ні ў сале Селіфан...». Гэтую трапную гогольскую характарыстыку людзей «няпаўнага тыпу» вельмі ўдала выкарыстаў І. В. Сталін у сваёй прамове на сходы выбаршчыкаў Сталінскай выбарчай акругі г. Масквы 11-га снежня 1937 года.

І. В. Гогаль на працягу ўсяго свайго жыцця ўважліва вучыўся мову народа, яго прымаўкі і пагаворкі, яго трапнае слова, якому даў выдатную характарыстыку ў «Мёртвых душах». «Сэрцазаўствам і мудрым пазнаннем жыцця, — пісаў ён, — адзеванае слова брытанца; лёгкім шчога-лендзі і разліццямі недаўгавечнае слова французца; зацёпайца прыдумае сваё, не ўсёкаму даступнае разузна-хударынае слова немца; але няма слова, якое было-б гэтак замашыстым, боікім, вырвадзала-б з-пад самага сэрца, та-бы кіпела і жыва трапталася, як трапа казаннае рускае слова». У гэтай характарыстыцы выдзяляецца ўся любоў пісьменніка-патрыяты да народнай мовы і творчасці вялікага рускага народа.

Са скарыніцы народнай паэзіі Гогаль умела выбраў толькі патрэбнае, значнае і каштоўнае для яго творчасці, для раскрыцця ідэй твора, для якой карысна аб мастацкага вобраза. Увесь матэрыял народнай творчасці ён падпарадкоўваў мастацкаму замыслу, арганічна ўплываў яго ў тканіну свайго твору. Усё гэта дапамагло Гогалю, па словах Дабраўноўва, «у лепшых сваіх творах вельмі блізка падыйсці да народнага пункту погляду» на мінулае і сучаснае.

Да стагоддзя з дня смерці Н. В. Гогалю

Мінск

У Беларускам дзяржаўным універсітэце імя В. І. Леніна праводзіцца рад мерапрыемстваў па ўшанаванню памяці Н. В. Гогалю.

На ўсіх факультэтах рыхтуюцца праграмы мастацкай самадзейнасці, якія складаюцца з твораў вялікага пісьменніка. Драматычныя калектывы ўніверсітэта працуюць над пастаноўкай камедыі Гогалю «Рэвізор».

Адбудзецца студэнцкая навуковая канферэнцыя, на якой будуць прыгавораны даклады: «Вобразы твораў Гогалю ў выказваннях В. І. Леніна і І. В. Сталіна», «Гераіка і патрыятызм у творчасці Гогалю» і інш.

Навуковым супрацоўнікі і студэнты прыгавораны ў падрыхтоўцы каліксаў і на працягу года лекцыі аб жыцці і творчасці вялікага рускага пісьменніка.

Гомель

На Гомельшчыне шырока разгарнулася падрыхтоўка да гогольскіх дзён.

2 сакавіка ў Гомелі адбудзецца гарадскі літаратурна-мастацкі вечар. Актыўны ўдзел у яго падрыхтоўцы прымаюць абласныя бібліятэка і абласны Дом народнай творчасці. Драматычны калектыв пакажуць на гэтым вечары ўрыўкі з п'ес Гогалю, а чытаць прыгавораны ўрыўкі з яго твораў.

Абласны Дом народнай творчасці і праўдзівы Палац культуры імя В. І. Леніна аб'явілі конкурс чышоў на лепшае выкананне твораў вялікага рускага пісьменніка. Удзельнікі гуртку мастацкага чытанія актыўна рыхтуюцца да конкурсу.

Калектывы мастацкай самадзейнасці працуюць над пастаноўкамі гогольскіх п'ес.

«Рэвізор» паставяць студэнты Гомельскага педагагічнага Інстытута. Пастаюкі «Жанішчы» рыхтуюць драматычны калектыв Добраўскай папярвай фабрыкі «Герой працы» і Церахоўскага Дома культуры.

Мар'ілёў

На прадрпрыемствах, ва ўстановах і навуковых установах горада шырока адзначаюцца гогольскія дні.

Абласное аддзяленне Таварыства па распаўсюджванню навуковых і палітычных ведаў арганізавала ў лекторных дакаміна-блынага завода, хлабакаміна і клуба чыгуначнікаў імя Сталіна цыкл лекцый аб Гогалю.

Вялікі літаратурны вечар рыхтуюць выкладчыкі і студэнты культасветвучылішча імя Круцкай.

У Мар'ілёўскай гарадской бібліятэцы арганізаваны дзве выстаўкі, прысвечаныя вялікаму пісьменніку.

Калектывы гэтаўральнай студыі Дома народнай творчасці пакажа магіяўчанам музычна-драматычную кампазіцыю «Наш Гогаль».

Мазыр

На прадрпрыемствах горада работнікамі бібліятэкі зроблены бібліяграфічныя агляды аб жыцці і творчасці вялікага пісьменніка.

У памяшканні бібліятэкі аформлены дзве кніжныя вітрыны і вялікая выстаўка ілюстрацый да твораў і біяграфіі Гогалю. Аформлены альбом з водкумаі чытачоў аб творах вялікага рускага пісьменніка. Рыхтуюцца літаратурна-мастацкі вечар і канферэнцыя чытачоў.

Плакат работы мастака М. Салаўёва, выпушчаны выдавецтвам «Мастацтва».

У святочныя дні

Па ўсёй краіне адзначаецца 34-я гадавіна Совецкай Арміі і Ваенна-Марскога Флота. У гарадах і сёлах рэспублікі праводзіцца экскурсіі ў гістарычныя месцы, звязаныя з гераічнай барацьбай Узброеных Сіл Совецкага Саюза.

У Мінскім акруговым Доме афіцэраў імя К. Е. Варашчылава, у рабочых і заводскіх клубах праводзіцца вечары сустрэчы з удзельнікамі грамадзянскай і Вялікай Айчыннай вайны, з Гераімі Совецкага Саюза.

Студэнты тэатральнага Інстытута, Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі і музычнага вучылішча стварылі па некалькі канцэртных брыгад, якія ў дні святкавання выступяць перад працоўнымі горада і ў часцах Мінскага гарнізона са святочнымі канцэртамі.

Дзевяць брыгад артыстаў Беларускай дзяржаўнай эстрады выехалі ў Бабруйск, Гомель, Мазыр, Брэст і другія гарады нашай рэспублікі з канцэртнай праграмай, прысвечанай 34-й гадавіне Совецкай Арміі і Ваенна-Марскога Флота. На некалькі канцэртаў у дні святкавання правядуць у падшыфных часях Мінскага гарнізона артысты Дзяржаўнага тэатра оперы і балета, тэатра імя Янкі Купалы, Дзяржаўнага руп-

скага тэатра БССР, а таксама Беларускай дзяржаўнай філармоніі.

Беларускі дзяржаўны музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны ў гэтыя дні наведвае многа экскурсантаў.

Экскурсанты знаёмяцца з новымі экспанатамі музея. Надаўна выстаўлена снайперская вінтоўка, на прыкладзе якой ёсць манарэма: «Лепшаму снайперу тав. Буткевічу Л. В. ад ваеннага савета Чарнаморскай групы». Герой Совецкага Саюза Л. В. Буткевіч атрымаў гэтую вінтоўку ў 1942 годзе. За гады Вялікай Айчыннай вайны ён знішчыў ёю многа фашыстаў. Экскурсанты з цікавасцю разглядаюць баявую зброю беларускіх партызан, а таксама экспазіцыю пра пасляваенныя дасягненні нашай краіны.

Беларуская дзяржаўная карцінная галерэя да гадавіны Совецкай Арміі ў Дзяржаўным раённым Доме культуры Мінскай вобласці арганізавала перасоўную выстаўку палітычнага плаката і карыкатуры. На выстаўцы экспануецца каля 120 работ беларускіх мастакоў. Сярод іх — палітычныя плакаты і карыкатуры мастакоў С. Раманава, Д. Красільнікава, Е. Генкіна, П. Астроўскага, В. Ціхановіча і іншых. Працоўныя горада Дзяржынска і рэіа з вялікай цікавасцю наведваюць гэтую выстаўку.

Пытанні беларускага правапісу

У геніяльных працах І. В. Сталіна па мовазнаўству не толькі асветлены ўсе важнейшыя, прынцыповыя пытанні навукі аб мове, але і дадзены глыбокі ўказанні для вырашэння пытанняў аравіцы і пунктуацыі, арфаграфіі, нарматыўнай граматыкі. Надзвычай вялікае значэнне прац І. В. Сталіна па мовазнаўству ў справе далейшага павышэння культуры мовы, далейшага развіцця літаратурных моваў вяртаюць Совецкага Саюза.

З пункту гледжання палажэнняў стацінскага вучэння аб мове павінны быць разгледжаны таксама спрэчныя пытанні беларускага правапісу.

Агульнавядома, што складанне правапісу прадстаўляе сабой адну з цяжкіх задач. Вядома таксама, і таму гэта трэба асабліва падкрэсліць, што амена ўжо існуючага правапісу, яго палепшэнне і ўдасканаленне з'яўляюцца справай бадай ці не яшчэ больш важнай і цяжкай. Гэта тлумачыцца тым, што нучоны і грамадскія дзеянні, якія паставілі сабе за мэту палепшэнні правапісу, можа скаваны існуючым правапісам. Кожны правапіс, які практычна дзейнічае, прадстаўляе сабою з'яву, якая складалася гістарычна. Яна мае сваю больш ці менш працяглую гісторыю, традыцыі, а таксама і глыбокі карані ў народнай мове; на гэтай мове надрукаваны кнігі, якія чытаюцца народам і будуць яшчэ чытацца на працягу многіх гадоў; на ёй вучыліся і вучацца роднай мове мільяны шмалікаў. Таму радыкальная змена правапісу ці складанне новага і адмена старога азначала-б разам з тым парушэнне і ломку агульнанародных традыцый.

Такая ломка магла-б быць ажраўдана толькі пры выключных умовах. Можна сцвярджаць, што беларускі правапіс, які ўжо набыў свае традыцыі і прывяраны на працягу, гледзячы на некаторыя яго недахопы, не мае патрэбы ў рэформе, у ломцы, у змене новым правапісам. Задача аўдаўдзена ў тым, каб палепшыць, уда-сканілаць існуючы правапіс.

З пункту гледжання лінгвістычнай тэорыі правапіс можа быць больш ці менш уз-

Р. І. АВАНЕСАЎ,
прафесар, доктар філалагічных навук.

тэра прызнаць метагадгоднай. Аднак, нам здаецца, што замест астрафага лепш было-б рэкамендаваць цвёрды знак, прыняты ў рускім правапісе і больш зручны ў педагогічнай і паліграфічнай практыцы.

Прыкладам пераарэзальнага разгледу арфаграфіі і арфапіі з'яўляюцца прапановы аб дэкані і цэкані. Тут, па сутнасці, няма праблемы арфаграфічнай: мяккі дз і цвёрды д, т адзначаюцца па імяне аданеннымі, спецыяльна кожнаму з гэтых гукваў прысвоенымі літарамі. Значыць, тут стаіць пытанне не аб тым, як трэба напісаць слова, а аб тым, як трэба яго вымаўляць. Тое ці іншае вымаўленне слова павінна вызначаць сабой яго правапіс. Справа не ў тым, як напісаць — дырэктар, тэлефон, ці дзірэктар, цэлефон, а ў тым, як патрэбна гэта і падобна да іх словы вымаўляць. Як добра было-б менш ецісць слоў з цвёрдым і мяккім вымаўленнем а і т!

Прыкладам пашырэння паліцыі арфаграфіі за конт граматыкі з'яўляюцца прапановы камісіі аб правапісе назоўнікаў. У іх усталявацца, якія назоўнікі ў родным склоне адзначаюцца ліку маюць канчатка -а (-я) і -ы (-ю): стала, метра, хлеба, але сулу, дубу, сману і г. д.; указвацца, што назоўнікі тыпу ноч, печ у родным склоне множнага ліку маюць канчатка -эй (а не -аў): начэй, печэй і г. д. Тут ужо гутарка ідзе не пра тое, як напісаць ці як вымавіць тую ці іншую форму, а пра тое, як яе ўтварыць. Іншымі словамі, перад нам пытанне, якое скалам адносіцца да нарматыўнай граматыкі. Форму ветра нехта напісаць інакш, як з літарай а на канцы, таксама як форму ветру нехта напісаць інакш, як з літарай у. Чаму гэтыя і падобныя прапановы ўключаны ў праект змен правапісу, калі яны да правапісу не адносяцца? Апрама гэта, гэтыя прапановы носяць выпадковы характар, таму што нармалізацыі пра-трабуюць і многія іншыя формы, не пра-дугледжаныя праектам, прычым прыве-дзеныя прыклады таксама пэўна выма-

ковы характар, бо няма малчымасці прывесці ўсе словы.

Найбольш спрэчным з'яўляюцца прапановы праекта адносна правапісу ненаціскных галосных. Перш за ўсё, трэба адзначыць, што гэтыя прапановы супярэчлівыя. Для становішча пасля цвёрдых зычных прапануецца раснаўдзінца «аааааааа» правапіс на словы ішамоўнага паходжання, уласныя імяны, прозвішчы і географічныя назвы, у тым ліку ішамоўнага.

Наадварот, для становішча пасля мяккіх зычных прапануецца ўсе словы, у тым ліку спрэчныя для беларускай мовы, пісаць з літарай е, калі над іхнасам у тым-жа карэшні вымаўляецца е або ё (беда, вясна і інш. замест беда, вясна). Аднак, пры гэтым словы мяне, цябе, сябе, яна, яго, яе, яны, як выключэнне, прапануецца захаваць з «аааааааа» напісаннем. Такім чынам, напісанне ненаціскных галосных пасля цвёрдых зычных у словах ішамоўнага паходжання прыраўноўваецца да напісання іх у спрэчных для беларускай мовы словах. Што-ж датычыцца напісання ненаціскных галосных пасля мяккіх зычных, дык у гэтым становішчы наадварот, словы спрэчныя для беларускай мовы прыраўноўваюцца да слоў ішамоўнага паходжання. Ужыванне дыяметральных процілеглых прынцыпаў (ды яшчэ з выключэннямі) у адным і тым-жа пісьме негэта лічыцца ўдадлым. Яно немінуча прывядзе да новых і вялікіх дзікасцей.

Правапіс розных моваў нярэдка бывае неадпаведным у сваёй тэарэтычнай аснове. У агульным плане марфалагічны пры-цып тры тры лічбы больш радыкальным, чым фанетычны, які шырока ўжываецца ў беларускім правапісе. Аднак, як было азначана вышэй, паслядоўнасць правядзення арфаграфічных правіл з'яўляецца практычна больш важнай, чым болейшая або меншая каштоўнасць, з навуковага пункту гледжання прынцыпа, што жыццё ў іх аснове.

З гэтага вынікае, што тое ці іншае напісанне трэба адтываць не само на сабе, а ў сістэме правапісу дадзенай мовы ў цэлым. Напісанне беда, вясна і інш. пры «аааааааа» беларускім вымаўленні само на сабе не выклікае прарочна. Але яго робіцца больш чым спрэчным побач з напі-

саннямі вада, нага і інш., таму што як першае, так і другое заснаваны на дыяметральных процілеглых прынцыпах. Побач з напісаннем беда, вясна трэба было-б пісаць вада, нага; ні адзін беларус пад уплывам напісанняў з літарай о не чае оааааааа. Наадварот, пры напісанні вада, нага трэба было-б пісаць беда, вясна. Аднак, прапановы і паслядоўнасць напісанняў — аснова радыкальнага правапісу.

Пытанне аб напісанні слоў ішамоўнага паходжання з'яўляецца бадай ці не самым найбольшым у беларускім правапісе і патрабуе сур'ёзнага ўважання і рэгламентацыі. Справа ў тым, што можа быць двух арфаграфіяў, адна з якіх уключаецца для сваіх слоў, другая — для запозычаных. Патрэбна памятаць, што, паводле вучэння І. В. Сталіна, словы ішамоўнага паходжання ўключаюць і ўзабачаюць тую мову, якая заўважае свой граматычны лаў, захоўвае свой асноўны слоўніковы фонд і прадугледае развіццё на сваіх унутраных законах. Многія з слоў ішамоўнага паходжання даўно набылі ў беларускай мове агульнанародны характар. Натуральна, што яны не могуць пісацца інакш у перыяды са словамі, спрэчнымі ў беларускай мове. Аднак вынікае, што пры напісанні вада, нага трэба пісаць таксама піонер, рэвалюцыя. А пры напісанні вада, нага — піонер, рэвалюцыя. Зусім таксама пры напісанні беда, вясна патрэбна было-б пісаць сязон, мятал, а пры напісанні беда, вясна — сезон, метал.

Пры ўважванні правапісу неабходна было-б мець на ўвазе, што ітарэсы таго, хто піша, і таго, хто чытае, дазваляе не заўсёды супадаюць. Есць намага слоў, якія рэдка ўжываюць той, хто піша, але якія часцей чытаюць, чым пішуць. Такіх, напрыклад, з'яўляецца болейшая частка ішамоўных уласных імен і ішамоўных географічных назваў. Ці многім з нас у нашай грамадскай практыцы даводзіцца пісаць Арыноко, Глазго, Тэгерэй і інш.? Вядома, і падобныя словы павінны пісацца аднастайна, але яны рэдка вылучаюцца ў слоўніковым складзе беларускай мовы, як і рускай, а таксама іных моваў, і звычайна маюць свае асаблівасці ў напісанні. Апошнія рэгламентуюцца арфаграфічным слоўнікам.

Такія воль некаторыя са спрэчных пытанняў беларускага правапісу.

З вышэй сказанага вынікае, што даўно наслася пытанне аб стварэнні поўнага зводу арфаграфічных правіл беларускай мовы. Ён меў-бы вялікае значэнне — як практычнае, так і тэарэтычнае. Толькі на фоне сістэмы беларускага правапісу ў цэлым можна канчаткова ацаніць тую ці іншую прыватнае змену, якія ўводзіцца ў яго. У зводзе выраза паўнабы быць выданыя патаўні графікі і арфаграфіі, а таксама пытанні, звязаныя з арфапіяй; у ім не павінна мець месца нарматыўная граматыка.

Другой важнай і таксама першачарговай задачай з'яўляецца складанне арфаграфічнага слоўніка, таму што звод арфаграфічных правіл не можа ахапіць напісання вольнага слова, у асаблівасці тых слоў, якія мы больш чытаем, чым пішам. Арфаграфічны слоўнік будзе асноўным даведчыкам дапаможнікам для работнікаў друку і выдавецтваў.

Далей неабходна паставіць пытанне аб устанаўленні арфапічных норм беларускай літаратурнай мовы і аб складанні на першы час хоць-бы кароткага дыямажніка. Нарэшце, трэба ўзніць за складанне нарматыўнай гра

Да Усесаюзнай нарады па дзіцячай літаратуры

Уперад па „зялёнай вуліцы“!

Гэта было ў дваццятых гадах. Малыя паэт В. напісаў аповесць для дзяцей і па-...

Выбаўрае, — кажа аўтар, — гэта мастацкі твор, а не дзіцячы.

Па жанру ён належыць да дзіцячай літаратуры.

Але ён напісаны ў мастацкай форме. Пайшла вышэйшае пытанне да дырэктара...

Такая спробы ў „дарослым“ пісьменнікам былі досыць часта, і апытачна перамагагі аўтары.

Павяг і некаторыя літаратуры тако часу не лічылі дзіцячы твор літаратурнай з’явай.

Для дзяцей разглядаецца павяг як дасягненне ўсёй вялікай савецкай літаратуры.

Што мы павінны зрабіць, каб апраўдаць давер, якое аказвае нам партыя і ўрад?

Задамі, што прымаюцца для падняцця на большую вышыню справы дзіцячай літаратуры, ужо даюць першыя вынікі.

Трэба выправіць, як аўтар ужо сам падмавае, у чым тут хіба. Пачаў я чытаць яму...

Другая наша задача — пашырыць тэматыку дзіцячай кнігі. Намы калясцяны хлопцы...

Задамі, што прымаюцца для падняцця на большую вышыню справы дзіцячай літаратуры, ужо даюць першыя вынікі.

Старт узяты добры. Уперад па „зялёнай вуліцы“!

Янка МАУР.

У Мінскім ДOME народнай творчасці

Самадзейныя кампазітары

Пры абласным ДOME народнай творчасці аб’ядноўваецца 12 самадзейных кампазітараў.

У іх творчай рабоце вялікую дапамогу сістэматычна аказвае метадычная кансультацыя старэйшых кампазітараў.

Абласны семінар кіраўнікоў харавых калектываў

Закончыў сваю работу абласны пяцідзённы семінар кіраўнікоў харавых калектываў сельскай мастацкай самадзейнасці.

Мастацкія гурткі

У гэтым годзе метадысты абласнога Дома народнай творчасці дапамагалі Пухавіцкаму раённаму Дому культуры арганізаваць гурткі малювання, графікі, мастацкай вышыўкі і скульптурнай лепкі.

Сімфанічны канцэрт

Беларуская філармонія наладзіла ў памяшканні кансерваторыі сімфанічны канцэрт.

Была выканана пятая сімфонія Д. Шапаставіча, новы канцэрт для двух цымбалаў з аркестрам кампазітара Д. Камінскага.

У канцэрце выступілі заслужаны артыст БССР І. Жыновіч і цымбаліст А. Астражэцкі.

Заслужаная артыстка УССР А. Высправа выканала раманыс кампазітара Р. Гізіра.

Навукова-тэарэтычная канферэнцыя

У Калінкавічах адбылася навукова-тэарэтычная канферэнцыя Інтэлігентнага раёна, на якой прысутнічала 350 педагогаў, урачоў, спецыялістаў сельскай гаспадаркі, інжынера-тэхнічных работнікаў чыгуначнага вузла, служачых устаноў горада.

Удзельнікі канферэнцыі праслухалі даклад сакратара РК КП(б)Б т. Сакалоўскага „Аб ідэалагічнай рабоце ў раёне“.

М. БАРСТОК.

„Дон-Кіхот“

У Беларускам дзяржаўным тэатры оперы і балета адноўлены балетны спектакль „Дон-Кіхот“ (па матывах вядомага рамана класіка іспанскай літаратуры Сервантэса, музыка кампазітара Л. Мінуеса).

Новая пастаноўка балета ажыццэўлена галоўным балетмайстрам тэатра К. Мулерам, мастацкае афармленне — калектывам маладых мастакоў, удзельнікам рэспубліканскага агляду дасягненняў творчай моладзі.

У галоўных партыях выступілі: А. Нікалаева — Кітры і Дульцыне, С. Дрэчын — Базіля, Н. Гульман — Дон-Кіхота, А. Іваню — Санчо Панса, Б. Розенблат — танцаўшчыцы, К. Мулер — Эспада, В. Крыкава — Мерседэс, Л. Ражанана і Н. Семлетнікава — Жуаніта і Нікілі, Е. Лерман — Гамаша.

На здымку: сцэна са спектакля „Дон-Кіхот“. У ролі Кітры — А. Нікалаева, Базіля — С. Дрэчын.

Фота І. Салавейчыка.

Справаздачна-выбарчыя сходы

У секцыі прозы

15 лютага адбыўся справаздачна-выбарчы сход секцыі прозы.

Са справаздачным дакладам выступіў І. Грамовіч.

За мінулы год на сходах секцыі прозы і на паседжаннях бюро быў абмеркаваны цыкл рад новых твораў: раман І. Гурскага „У агні“, першая частка рамана „Пераможцы“ Р. Няхая, аповесці „Насустрач“ У. Шахаўца, „Зямля маладзёў“ І. Дубоўскага, зборнік аповяданняў А. Рылькі „Раннім золакам“.

Сходы і паседжання, як правіла, праходзілі актыўна і дапамагалі аўтарам у дапрацоўцы твораў.

Дакладчык адзначыў, што недахопам у рабоце секцыі прозы была адсутнасць разгляду праблематycznych пытанняў, нерэгулярнасць сходаў і паседжанняў, іх нямасшавасць. Некаторыя старэйшыя пісьменнікі не прымалі актыўнага ўдзелу ў рабоце секцыі; не ўдзельнічалі ў яе рабоце і крытыкі.

У секцыі паэзіі

Адбыўся справаздачна-выбарчы сход секцыі паэзіі ССРБ. Докладчык Кастусь Кірэнка адзначыў, што за апошні месяц секцыя актывізавала творчую працу.

Аднак і дакладчык, і выступаўшыя ў спрэчках А. Куляшоў, Р. Няхай, П. Панчанка, А. Зарыцкі і другія паэты прызналі, што бюро секцыі яшчэ не выкрасціла ўсе разнастайныя формы працы, якія дапамагалі б росту нашай паэзіі.

Б. ЛАНДО.

М. Лынькова, „Влізкі час“ І. Шамякіна, „У Забалоці дзе“ Я. Брыля.

Даклад выклікаў аживленыя спрэчкі, у якіх выступілі П. Пестрак, Ул. Шахаўца, Я. Брыль, І. Шамякін, І. Мележ, А. Рылькі, П. Кавалёў, Ул. Карпаў, М. Ракітнін, М. Паслядковіч, І. Дубоўскі.

Выступаючыя адзначылі, што актыўнасць работы секцыі прозы ў апошні час некалькі зменшылася. Недастаткова ўвага звярталася на маладых празаікаў. Была выказана думка, што творы павінны абмяркоўвацца ў рукапісах, каб аўтары перад задачай іх у друку маглі дапрацаваць.

Абрана новае бюро ў складзе Я. Брыля, А. Кулакоўскага (старшыня), Ул. Карпава (нам. старшыні), М. Паслядковіча, П. Пестрака, І. Шамякіна, Ул. Шахаўца (сакратар).

У секцыі паэзіі

Адбыўся справаздачна-выбарчы сход секцыі паэзіі ССРБ. Докладчык Кастусь Кірэнка адзначыў, што за апошні месяц секцыя актывізавала творчую працу.

Тайным галасаваннем у склад новага бюро секцыі паэзіі выбраны таварышы Анастоль Вялюгін, Кастусь Кірэнка (старшыня), Аркадзь Куляшоў, Аляксей Русецкі, Максім Танк.

Асноўная задача

Даўно-б патрэбна было газэце „Літаратура і мастацтва“ расшыраць на сваіх старонках творчую размову аб дзіцячай літаратуры, запраціць пісьменнікаў, педагогаў, навуковых работнікаў, работнікаў дзіцячых бібліятэк...

А такіх складаных пытанняў надзвычайна многа.

Тав. Шахаўца ў артыкуле „Прыклад старэйшых“ („Літаратура і мастацтва“ ад 9 лютага 1952 г.) правільна адзначыў, што творы дарослых у творах нашай дзіцячай літаратуры не заўбоды ўважліва пісьменнікам, а часам і з’яўляюцца чужымі. Парой яны падаюцца схематычнымі, беглыя, як нешта назначанае, другароднае.

Побач з вобразамі дарослых усё-ж галоўным у кнігах для дзяцей з’яўляецца стварэнне вобраза станаўчага героя, рэальна чытаць, пісьнера — ініцыятыва, смеяць, з вялікай прагай да ведаў, жыцця, тыповага для нашай рэалістычнасці.

увагі адводзіць такому важнаму фактору выхавання, як калектыві, сіла ўз’яднення якога яшчэ недастаткова раскрыта ў творах нашай дзіцячай літаратуры.

Наказвае сам працэс станаўлення і фарміравання характараў падлетка, пісьнера і комсамольца — самае цяжкае, але і самае важнае і педагогічна каштоўнае ў кнігах для дзяцей і юнацтва, асноўнае прызначэнне якіх — уварожіць юнага чытача ў складаны свет чалавечых адносін.

У агульнай сістэме станаўлення характараў адно з першых месца займае рост свядомасці, фарміраванне інтэлектуальнага аблічча юнага героя. Наказ таго, як вучоба, чытанне кнігі, неапраданае назіранне за жыццём і знаёмства з „вялікім светам“ дарослых духоўна ўзбагачаюць юнага героя, падрыхтоўваюць яго да выканання важнейшых задач у грамадстве, — вось той цэнтр, дзе найбольш шчыльна сутыкаюцца інтарсы літаратуры і педагогаў, дзе патрэбны і педагогічны такт і майстэрства псіхалагічнага аналізу.

У нашай літаратуры для дзяцей ёсць наасобныя спробы паказаць творчыя асновы дзяцей да сваёй асноўнай працы — вучобы. У гэтай сувязі можна, як лепш, назваць вобраз Юліі Шчучка з аповесці А. Якімовіча „Гаворыць Масква“.

Літаратура для дзяцей, як і літаратура для дарослых, развіваецца на аснове метада сацыялістычнага рэалізму. Праблема станаўчага героя ў ёй з’яўляецца адной з важнейшых праблем, неапрадана звязаных з агульным камуністычным выхаваннем. Бясспрэчна, што ў стварэнні вобраза станаўчага героя найбольшыя поспехы дасягнула літаратура на партызанска-тэматыку. Тут можна прыгадаць такія творы, як „Самыя юныя“ І. Сіўцова, „Песня пра

піонерскі сцяг“ Э. Агняцёт, „Алёмчына школа“ К. Кірэнка, героі калектывнай кнігі „Ніколі не забудзем“, аповяданні І. Шамякіна, Т. Хадкевіча, Я. Брыля і інш.

Хочацца спыніцца на адным творы, аб якім яшчэ не гаварылася.

Антон Балевіч надаўна апублікаваў новую пазму „Ідзі, мой сын“. Тэма ле-героіка Айчынай вайны. Ёсць у ёй вобразы і дзяцей і дарослых. Цэнтральны герой — юны Ігнась, адзін з абаронцаў Брэсцкай крэпасці, адважны змагар за Радзіму, характар якога фарміруецца ў суровых выпрабаваннях, пад уздзеяннем Язэкова калектыва і ўсёй савецкай рэвалюцыі.

Першыя раздзелы пазмы напісаны з вялікай сілай паўчкі, „але аўтар не ўтрымаўся на гэтым мастацкім узроўні і месцамі перайшоў на пераказ падзей, Вядома, што і вобраз Ігнася, які спачатку выступаў праз казак яго ў канкрэтных дзеяннях, многае страціў ад гэтага. У пазме ёсць шмат цікавага імёна ў пазказе фарміравання характараў герояў.

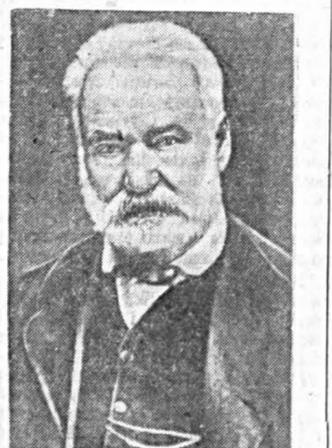
І ў гэтым і ў другіх творах дзіцячай літаратуры станаўчы герой ваяцкі год надаецца больш ярка і маляўніча, чым у творах вяславага перыяду. А хіба ў самай вучобе, у буднях вяшчых піонерыў і школьнікаў, у іх летнім адшчытку негэта зліецца многа цікавага, захаплячага і герачнага?

Заслужоўвае ўвагі і станаўка пытанні аб суадносінках фактычнасці і рэалізму, казачнага і сапраўднага ў кнігах для дзяцей.

У беларускай дзіцячай літаратуры ёсць многа цікавага. Вылучыць самае каштоўнае, самае важнае ў ёй, правільна адзначыў найбольш характэрнае — наша задача.

М. БАРСТОК.

В. Гюго стаў на чале той публіцыстыкі, якая, паводле слоў Салтыкова-Шчырпа, запальвала серцы і хвалявала розумы. Не было кутка ў Еўропе, куды не пранікала яна, распушчваючы чарпачку ідэалаў будучага ў самай агульнадасягнутой форме.

В. Гюго меў права пісаць: У гэтым глыбока ненаяву, Потому, когда я слышу или вижу, Что где-то на земле судьбу свою кланят кровавым королем истерзанный народ. Тогда я грозно шлю проклятия владыкам, Погрязшим в грабежах, в разврате диком. Я знаю, что поэт — их высший судья — Их может пригвоздить негодованием к трону, В ошейник превратив позорную корону.

Пясняр свабоды і міру

(Да 150-годдзя з дня нараджэння Віктара Гюго)

Сусветны Совет Міру на Венскай сесіі прыняў прапанову буйнага кітайскага пісьменніка Мао Дуна аб ушанаванні 150-годдзя з дня нараджэння вялікага французскага пісьменніка Віктара Гюго.

Гэтым прызначэнне не толькі выдатны талент, але і вялікая роля В. Гюго ў справе ўмацавання міру, у справе культуры абліжэння народаў.

У сваю творчую спадчыну В. Гюго прасякнута гуманізмам, барацьбой супраць заняволення і знішчэння народаў.

Пісьменнік, які выбраў сваім дэвізам словы: „Геній — гэта барацьба“, нягледзячы на свае хістанні, памылкі і забуджэнні, заўсёды стаў на баку простых людзей, прыгнечаных і адвержаных у эксплуатацыйным грамадстве.

Для В. Гюго, як для сапраўднага буйнага мастака слова, заўсёды было характэрным пачуццё невар’яўнай сувязі з інтарсамі свайго часу.

Адзін з кіраўнікоў дэмакратычнага рамантызму, В. Гюго змагаўся за тое, каб «на амену літаратуры прыдворнай з’явілася літаратура народная».

Руская рэвалюцыя — дэмакратычная крытыка дапамагла нам запамняць сваеасоблівасць пазіцыі В. Гюго ў асяродкі рамантыкаў.

В. Гюго-романтык не захапіўся штампамі рамантычнай экзотыкі, а ўслед за Пушкіным і Байранам усаляў герояў нацыянальна-вызваленчай барацьбы грэкаў супраць туркаў.

ты, так і вялікіх служак ватапізма. Высокородных, самозданных и унутра прывабных людзей В. Гюго бачыў сярод адвержаных, у народных нізках. Гэта вялікая ташаўшчыца, дачка народа Эмеральда і нашчасны падлішч, калека Квзімода. У рамана адчуваецца данна некаатора умоўнасцяма пазткі рамантызма, але ў аснове сваёй усё — рэалістычнасць і ўзаемаадносінны паміж дзейнымі асобамі сцвярджаюць веру ў простых людзей.

У перыяд паміж рэвалюцыямі 1830—1848 гг. абвастраецца сацыяльны светлаглад В. Гюго, які ўбачыў у пралетарыях і прыгнечаных найбольш бязграмыльных, самазданных змагаюў за дэмакратычныя свабоды.

Глыбока знамянальным з’яўляецца той факт, што калі ў Парыжы ў 1849 годзе сабраўся першы міжнародны з’езд „спрыяцель міру“, дык старшынстваваў на ім В. Гюго. „Міру ва ўсім свеце можна дамагчыся, я кажу, што ён непазбежны“, — заявіў старшыня. А ў хуткім часе на ліёнскім рабочым сходзе ён усклікнуў: „Пра што мараш капаць? Пра вайну. Пра што мараш народы? Пра мір...“.

Важным момантам у жыцці В. Гюго, як змагага за мір паміж народамі, з’явілася яго сувязь з нашым суайчыннікам, вялікім рускім рэвалюцыянным дэмакратам А. І. Герцынам. Натхніны кнігай „Былое і думы“, В. Гюго пісаў: „Вы прымушаеце непадзірэць дэспатызм... Я з вамі!“ Французскі пісьменнік вітаў „Полярную зведлу“ — „свару святла, якая абвясціла аб свабоды на маскоўскай мове, каб узяць руку вялікай славянскай самі і накіраваць іе ў руку вялікай самі чалавечы“.

Ужо знаходзіцца ў палітычнай эмігра-

на Бубе. Ён выказвае гарачае спачуванне справе Гарыбальдзі. В. Гюго піша: „Няхай рускі мужык, няхай егіпецкі фелак, няхай пралетарый, няхай перцы-індус, няхай кінуць ў работу негр, няхай кінуць ў работу белы чалавек патхнацца надзеяй! Імяна ў гэты час В. Гюго, паводле слоў А. І. Герцына, узяўся на ўвесь рост, хоць ніколі не быў у сапраўдным сэнсе гэтага слова палітычным дзеячом, нягледзячы на рашучы ўплыў, які ён меў на пакаленні. В. Гюго палымна выказвае свой гнеў з прычыны таго міжнароднага рабства, які валадыкала буржуазная цывілізацыя. Паэт бітуе гэтую „цывілізацыю“:

Словечко модное содержит ваш жаргон, Вы оглашаете им Ганг и Орегон, Оно звучит от Нила до Тибета. Цивилизация... Что значит слово это? Прислушайтесь: о том расскажет вам весь мир. Взгляните на Капштадт, Мельбурн, Бомбей, Каир, На Новый Орлеан. Весь мир Принесите вы лихорадку злую!

„Преследуете вы, как будто гонимых стая, Детей, что влюблены в прекрасный мир в цвету, Всю первозданную земную красоту Хотите истребить, чтоб завладел пустыней гонимей.“

Ущербный человек с безмерно гонимей. Он хуже дикаря: циничен, жаден, зол, Инюю выгоду он безобразно гол, Как бога, доллар чтит, Свободным мнит себя и предаёт рабов: — Свобода требует невольничьих торгов!

Важна адзначыць прадбачлівасць В. Гюго, які добра разумеў і кляміў амерыканскаму лядомакратызму. Ён паказаў, што ў збыстоў Дж. Браўна, які ўзяў віргійскіх неграў на барацьбу за свабоду.

бываваць ўсе канстытуцыяналісты „свабоднай Амерыка“. Ёсць нешта больш жахлівае, чым зноўства Аваля Пампа: гэта зноўства Спартэка Вашингтона, — пісаў вялікі французскі літаратар. Не дзіўна, што сучасныя гандляры навоўныкам скажваю і зааборняюць творчасць В. Гюго. Бічунчы Амерыку, французскі пісьменнік — падобна рускім дэмакратам — рэзка адмоўна ставіўся да амерыканскіх пратэктантаў на павананне над светам. Ён пісаў:

Мир хочет за собой Америка вест! Не извратится ли природа человека И не собьется ли он с верного пути!

Паэтычныя і публіцыстычныя творы В. Гюго прасякнуты імкненнем выхавань дарад для барацьбы, адукацыі яго. Таму пісьменнік рашуча выступае супраць паштыва, якое сярэдняе абарняла дэспатызм, паэт саркастычна заўважыў, што калі палы ўсаляюць правяцеляў на троне, „меж ладоней не трудно разглядеть закаптый золотой“.

У сваіх сацыяльных раманах — „Адвержаныя“, „93 год“, „Чалавек, які смеяцца“, якія неадравава пераказаліся на беларускую мову, — В. Гюго-мастак распрадоўваў самыя навішныя пытанні сучаснасці. Ён, паводле слоў А. М. Горкага, ствараў „героіў, абуджэння да жыцця ўсё, што ёсць душоўнага ў чалавеку. Пра „Адвержаныя“ сам В. Гюго пісаў: „Да таго часу, накуль не будуць вырашаны тры пытанні нашай пары — прыгнечанне чалавека становішчам пралетарыя, падзенне жанчыны ў выніку гонаду і згасанне дзіцяці ў змроку невучыта, — кнігі, надобныя гэтай, не будуць бескарэспымі“. У гэтым раманае, як і ў гістарычным творы „93 год“, выдатна паказаны здаровы маральныя якасці, беспрывададны мужнасць і герачам усюго французскага народа ў асаджаным Парыжы. Любым прываўраў французскіх прадоўных М. Тарэз успамінае: „У „Адвержаныя“ мяне асабліва захапіў чужоўны Гаўрош, які насьміхаўся з салдат ўрада з вышнімі бары-

кад, Гаўрош, чыёй песеньні не маглі зглушыць залпы ружжаў“. Гэта імя хацелі-б вышчыць з паміці француззаў здарэцкі народа Францыі. Але воора Гаўроша жыве ў сэрцах сапраўдных французскіх патрыятаў. Газета „Правда“, гаворачы пра сучасную папулярынасць В. Гюго, 1-га студзеня 1950 года пісала: „Ён павяржана гучаць словы, калупы ў вочы раакцыянерам пісьменнікам-гуманістам В. Гюго: „Сварачаніце, колькі вам хочацца, сціе выбаршчыкаў, выкрэсьвіаіце мільёнамі імёны нашых грамадзян, пазаўляйце француззаў палітычнай роўнасці, усё гэта ў вашай уладзе, у вашых руках, але вы ніколі не здолеце выкараць той антышчаты, якую вы ўнушаеце ўсяму нашаму народу, ніколі не здолеце згадзіць з паміці тым фатальным памылкі, якімі багата ваша кіраванне. Не вам спыніць ход гісторыі, не вам змяніць той час, які прабыў ужо, не вам спыніць дух зямлі, не вам супраціўляцца росту дэмакратычных ідэй! Бяздоўна паміж дэмакратыі і вамі ўсё расце і расце, вы ўсе аддзяцеся ад веку цывілізацыі і прагрэсу, хутка мы назавуёмся з вамі развітаем“.

Звартаючыся да будучага, да наступнаў бітвы сіл міру і вямпраў вайны, В. Гюго меў права ўсклікнуць: „Не спрабуйце, дэспаты, спыніць чалавечыя, якое рынула наустрач святлу!“

Французская прагрэсіўная літаратура, як і літаратура свабодалюбівага чалавечтв, паследствэ традыцыі вялікага Гюго. Не выкладоўца па загалоўкам рамана аб французскім супраціўленні ішмазеным завопнікам цывілізацыі-басц, шломным дзеяч руху прыхільнікаў міру Жан Лафіт паставіў словы Гюго:

Живые борются! И живы только те, Чье сердце предано возвышенной мечте, Кто, цель прекрасную поставив пред собою,

К вешнему доклету идут крутой тропой И, точно фобель, в грядущее несут „Великую любовь или священный груд!“

Жывыя борются! И живы только те, Чье сердце предано возвышенной мечте, Кто, цель прекрасную поставив пред собою, К вешнему доклету идут крутой тропой И, точно фобель, в грядущее несут „Великую любовь или священный груд!“ Жывыя і неадольныя сілы міру ва ўсім свеце ажыццяўляюць заклік Віктара Гюго.

Фестываль венгерскіх кінафільмаў

„Калонія пад зямлёй“

Правадзненне кінафестывалаў дружбы стала ў нашай краіне высокароднай традыцыяй. У дні фестывалаў савецкі глядач мае магчымасць поўна і грунтоўна пазнацца з жыццём краін народнай дэмакратыі, з барацьбой народаў гэтых краін за ўмацаванне свайго маладога дэмакратычнага ладу, з ростам связносці людзей, якая загартоўваецца ў жорсткай барацьбе з унутранымі і знешнімі ворагамі.

Фестываль венгерскіх кінафільмаў, які праходзіць у гэтыя дні ва ўсіх сталіцах савецкіх рэспублік, адкрыўся новым мастацкім фільмам «Калонія пад зямлёй». Гэты твор маладой венгерскай кінематографіі, створаны калектывам кінарэжысёраў і аператараў, з'яўляецца яркай і выразнай ілюстрацыяй росту кінематографіі Венгерскай рэспублікі. Ён узнімае вельмі актуальную, надзвычайную тэму, што хвалюе сэрца венгерскага народа, які перада стаў на шлях будаўніцтва сацыялізму ў сваёй краіне. Фільм нібы ўзімае на падэрну казакі жыцця і рэалістычнай фарбамі, шчыра і пераканаўча малюе яго перад вамі.

Надзвычайна адбываюцца на фільме працы і гэтага кінематографіста Венгерска-амерыканскаму акцыянернаму таварыству MANKA, якое эксплуатавае багаты венгерскі зямлі. Фільм паказвае, што сапраўднымі гаспадарамі ў гэтым так званым «таварыстве» былі амерыканскія маніяграфісты, якія пры дапамозе розных адхіленняў і касмалогіі рабавалі венгерскі народ. Але не толькі бізнес кіруе лаводзімай і ўчынкамі амерыканскіх дзяржаў. Наадварот, іх працяглае і дэкадэнтскае панаванне мятла Імперыялістычнага класа прыводзіць сістэму махінацыі, якія цесна звязаны з сабатажам, дыверсіямі, адрабамі, забойствамі. Характэрна, што ў 1944 годзе на прамыслах, якія на-сутнасці поўнасьцю знаходзіліся пад кантролем амерыканскай кампаніі «Стандарт ойл компани оф Нью-Джэрсі», адбыліся нафты дэсталя 800 тысяч тон у год і поўнасьцю ішла на завадзкія патрэбы гітлераўскай арміі. Калі-ж у Венгрыі ўлада перайшла ў рукі працоўных, здабыта нафты пачала разлівацца. Амерыканскія «спецыялісты» тлумачылі гэта здзіўленнем нафтавых слабаў. Гэта былі самыя нахальныя знамяніцы сабатажа, з якіх венгерскі народ пачаў рашуча барацьбу.

Фільм пачынаецца трагічна. На вуліцы імчыцца аўтамабіль і на ўсім халу збівае з ног чалавека, які аказваецца галоўным інжынерам прамысла Барлам. Што гэта: выпадковы выпадак ці злачынства? Гэтае пытанне хвалюе работнікаў дзяржаўнай бізнесі, якія зацікавіліся выпадкам на вуліцы. Маёр Будай высвятляе, што гэта не выпадковы выпадак, а забойства, арганізаванае амерыканскімі прадстаўніцтвамі таварыства з мэтай прыбытка з дарогі чалавека, які выпрацаваў новы праект буронафтавых шчыльнаў.

Вядучы падрыўную дзейнасць на тэрыторыі Венгерскай рэспублікі, амерыканскія маніяграфісты праследвалі мэту: захаваць багаты зямлі ад народа — сапраўдных гаспадароў гэтай зямлі, прадоўжыць як мага больш сваё панаванне над гэтай «калоніяй пад зямлёй», каб у пэўны час, калі гэта ўдасца, выкарыстаць прыродныя багаты гэтай «калоніі» супраць самота народа, супраць дэмакратыі.

Наказваючы барацьбу венгерскага народа з амерыканскімі драбейнікамі і іх прыхільнікамі, аўтары фільма ў першую чаргу робяць стаўку на наказ масы рабочых, які галоўны сілы ў гэтай барацьбе. Паказана кіруючая роля Венгерскай партыі працоўных праз вобразы інспектара прамясловага Нергеца (арт. Ферэнц Ладаньі) і сакратара партыйнай арганізацыі.

Адным з найбольш удалых вобразаў па фільме, на рэалістычнай манеры выкарыстання трэба лічыць вобраз інжынера Барла. Такасама актёр Пожэф Біхари стварае вобраз чалавека інтэлектуальнай працы. Яго ігра блізка ад сваіх мастацкіх сродкаў да ігра лепшых актёраў савецкага кіно, і нават у многім адчуваецца пэўная вучоба актёра Біхари ў іх.

Не шалюцца, не трафіраць пазваны ў фільме і амерыканскія дзяльцы — майстры дымных спраў. Але ўсе пропусцілі выпрошаныя зааікацкія гаспелі на венгерскія зямлі разбіваюцца аб нязломную волю народаў да свабоды. Зямля атмае свае скарбы народу, нафтавыя вышкі пачынаюць біць па поўнаму сілу.

Фестываль праходзіць у дні чацвертай гадавіны падпісання Венгерска-Савецкага дагавору аб дружбе, супрацоўніцтве і ўзаемадапамозе і з'яўляецца сапраўдным дэмакратычным свабодным народам.

Фільм «Калонія пад зямлёй» заклікае народы быць шчыльнымі, бо вораг нахальны, нахальны, доты; фільм заклікае таварыства выкрыць гэтых ворагаў і выбіць з іх рук зброю, чым-бы яны ні маскіравалі яе.

М. БЛІСЦІНА.

Абласная нарада пачынаючых пісьменнікаў

17 лютага ў Маладзечна адбылася нарада пачынаючых пісьменнікаў, у якой прынялі ўдзел каля 20 аўтараў з розных раёнаў вобласці.

Справаздачу аб рабоце абласнога літ-аб'яднання зрабіў член бюро Ф. Ізмайлаў. З разглядам твораў маладых аўтараў выступілі выкладчык Маладзечанскага настаўніцкага інстытута Н. Ермаловіч. Затым пры ўдзеле пісьменніка Якія Брыля былі абмеркаваныя вершы вучняў сярэдняй школы А. Карабейніка, Ул. Куксы, А. Гедровіча, настаўніка П. Дзюбына, студэнта Маладзечанскага педінстытута М. Ваіцхоўскага, А. Усва, апаваднанні Н. Мінько і другіх аўтараў.

Як неадхоп у рабоце аб'яднання адзначалася слабая яго сувязь з аўтарамі, якія жывуць у раёнах вобласці. Бюро не практыкуе выклік пачынаючых аўтараў у абласны цэнтр для абмеркавання іх твораў, не мае прадуманага плана работы. За мінулы год праведзены толькі два сходы аб'яднання.

Удзельнікі нарады праслухалі даклад выкладчыка літаратуры тав. Гарбачэна аб працы В. Маякоўскага над вершамі.

Новыя сельскія клубы

Новыя культурна-асветныя ўстановы будуюцца ў многіх калгасах Бабруйскай вобласці.

Дваўпавярховы клуб тэатральнага тыпу пачалі будаваць калгаснікі сельгасарцель «Перамога». Новы клуб пабудаваны ў калгасе імя Леніна Старобінскага раёна.

У калгасе імя Дзяржынскага Грэскага раёна будуюцца клуб з глядзельнай залай на 250 месц, з кажомі для бібліятэкі і гуртовай работы. Клуб з глядзельнай залай на 400 месц будзе калгас «Чырвоная змена» Парыцкага раёна.

Калгас імя Леніна Старобінскага раёна. У калгасе імя Дзяржынскага Грэскага раёна будуюцца клуб з глядзельнай залай на 250 месц, з кажомі для бібліятэкі і гуртовай работы. Клуб з глядзельнай залай на 400 месц будзе калгас «Чырвоная змена» Парыцкага раёна.

Каб заўбодзіць быць на ўзроўні ўсё ўзрастаючых патрабаванняў, трэба ісці ў нагу з жыццём. А жыццё наша не стаіць на месцы. І каб яго не абганяла, трэба ісці ўвесь час уперад, трэба выціскаць.

Гэта добра ведае Анатоль Ігнатавіч Дубоўскі. Быць старшынёй калгаса, служом народа, дэпутатам і не вучыцца — немагчыма. Само жыццё патрабуе: вучы другіх і сам вучыцца!

І дубоўскі вучыцца. Ён студэнт-завочнік, вучыцца на чацвертым курсе гістарычнага факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта.

Разам з Анатолем Ігнатавічам на ўніверсітэце займаюцца чатыры яго аднакласніцы — Фёдар і Аляксей Валчкі, Мікола і Тарас Дубоўскі. Прага да ведаў прывяла іх, як і Анатоль Дубоўскага, у сцены вышэйшай навукальнай установы рэспублікі.

І не адзі ўжо і не два пісьменныя чалавекі на ўсё вобласці Цясова, як гэта было

Сход работнікаў мастацтва

19 лютага адбыўся агульны сход работнікаў мастацтва Мінска пры ўдзеле начальніка абласных аддзелаў мастацтва, дырэктараў і галоўных рэжысёраў тэатраў БССР.

З дакладам аб выніках работы ўстаноў мастацтва за мінулы год і задачах на 1952 год выступіў начальнік Упраўлення па справах мастацтва пры Савецкім Міністраў БССР П. Лютаровіч.

Падрабязна спыніўшыся на дасягненнях тэатраў, філармоніі, Саюза кампазітараў і Саюза мастакоў, калектываў мастацкай самадзейнасці і навукальных устаноў, тав. Лютаровіч пазнаёміў удзельнікаў сходу з планам разгортвання работы ўстаноў мастацтва ў новым годзе.

Пастаўлена пытанне аб рэарганізацыі тэатральнага інстытута ў Беларускае дзяржаўнае мастацкае інстытут з аддзяленнямі: жывапісу, графікі, скульптуры, архітэктуры, прыкладнага мастацтва і актёрскага аддзялення.

Адкрываюцца новыя музычныя школы ў Чэрвені, Глыбокім і Горках. Для Беларускае дзяржаўнай кансерваторыі будзе пабудавана новае памяшканне.

У Мінску арганізуюцца новыя беларускі хор, рыхтуюцца выстаўка вывучэнцаў мастацтва.

Павінна быць ажыццэўлена ўказанне кіруючых органаў аб арганізацыі ў кожным калгасе рэспублікі самадзейных калектываў.

Тав. Лютаровіч адзначыў буйныя хібы ў рабоце мастацкіх устаноў, адставанне некаторых галін нашага мастацтва ад патрабаванняў народа.

Слаба працуе тэатр імя Якія Купалы. Тут за мінулы год не выкананы рэпертуарны і вытворча-фінансавы планы. Пастаўлена толькі адна п'еса на актуальную тэму нашай сучаснасці — «Удэкі». На нізкім узроўні знаходзіцца спектакль «Анна Карэніна» і асабліва «Жаніцца Балзанаўна».

У рэпертуар тэатра трапіла безнадзейная п'еса «Странны дом». Нездавальняючае сцэнічнае ўраўнаважэнне п'есы «Цытадэль славы» з'яўляецца прычынай таго, што спектакль на важнейшую тэму — аб абароне Брэсцкай крэпасці ў 1941 годзе — фактычна выпаў з рэпертуара.

Няўдача спектакля «Дырэктар» у Рускім тэатры — вынік бездаказнасці былога галоўнага рэжысёра тэатра С. Уладчынскага да стварэння поўназначнага спектакля на сучасную тэму.

Гродзенскі тэатр адкрыў свой сезон ідэяна-загананым спектаклем «Нараджэнне сенатара».

Сур'езныя недахопы ёсць у рабоце філармоніі. Амаль уся яе канцэртная дзейнасць праходзіць у Мінску. Ігнаруюцца запатрабаваны гледзючы абласных цэнтраў і раёнаў рэспублікі. Работа сімфанічнага аркестра і аркестра народных інструментаў яшчэ не задавальняе па зместу іх канцэртаў і выканаўчаму майстэрству.

Асабліва дрэнна працуе Беларускае тэатральнае імя Якія Купалы. Кіраўнікі эстрады нічога не робяць у галіне вырощвання і вылучэння нацыянальных тэатраў.

Тав. Лютаровіч таксама спыніўся на слабасці мастацкай крытыкі, у прыватнасці, на невосмыком тэатрычным узроўні некаторых рэцэнзій у газэце «Літаратура і мастацтва».

Аб рабоце тэатра оперы і балета раскаўу дырэктар тэатра Я. Лубяноў. Ён адзначыў, што ў рэпертуары тэатра ёсць спектаклі, якія дрэнна пастаўлены рэжысёрамі («Травяны і «Рыгаледа») і не карыстаюцца па пашанай у гледацка. Калектывы слаба паўняўца зольнымі спевакамі, якія скончылі Беларускае дзяржаўнае кансерваторыю.

Старэйшыя майстры не аказваюць дапамогі моладзі і ставяцца фармальна да агляду творчасці юных талентаў.

Зніжэнне вакальнага майстэрства некаторых оперных спевакаў тлумачыцца і тым, што многія салісты перагартваюць выступленні на радыё, у філармоніі, на эстрадзе, а свае партыі ў спектаклях падчас выконваюць па-рамясціцку.

Калектывы салістаў няправільна ўкамплектаваны. У некаторых групах ёсць занадта многа людзей, а асобныя групы не маюць нават неабходнага мінімуму выканаўцаў. Я. Лубяноў таксама адзначыў недавальнічы стан рэпертуара тэатра, аднак канкрэтна і ясна не сказаў, як на працягу года тэатр здолее выправіць сур'езныя хібы ў гэтай галіне.

Дорскі паведаміў сходу аб новых спектаклях, якія тэатр імя Якія Коласа мяркуе паставіць на працягу года. Тэатр пачаў рэпетыцыі п'есы А. Кучара «Неспаконнае сэрца» і вядзе творчую работу з драматургамі К. Губарэвічам і В. Палескім над іх новымі п'есамі.

Прычынамі недавальняючай работы Пінскага тэатра, заявіў у сваім выступленні галоўны рэжысёр гэтага тэатра В. Пачухін, з'яўляюцца недастатковае ўвага кіраўніцтва тэатра да высокай ідэяльнай і мастацкай якасці рэпертуара, старое, не прыстасаванае да выступленняў прафесійнага калектыва памяшканне, адсутнасць правільнага размяшчэння тэатра па абласцях рэспублікі і дрэнная арганізацыя гаспадарства Упраўленнем па справах мастацтва пры Савецкім Міністраў БССР.

Аб рабоце Маладзечанскага ансамбля песні і танца раскаўу яго кіраўнік Ф. Ягдінскі.

Калектывы ансамбля выступае перад калгаснікамі рэспублікі. Аднак умовы работы ансамбля вельмі дрэнныя. Ён не мае нават памяшкання для рэпетыцый, транспарту для выездаў на гастролі і, што асабліва недаравальна, змястоўнага рэпертуара. На працягу паў года ансамбль працуе без мастацкага кіраўніка, і гэты зусім не турбуе Упраўленне па справах мастацтва.

На сходы ва ўсіх выступленнях асабліва востра крытыкавалася работа Упраўлення па справах мастацтва пры Савецкім Міністраў БССР.

Упраўленне не кіравала падборам рэпертуараў, і амаль усе тэатры рэспублікі пачалі сезон старымі спектаклямі. Знізілася майстэрства раду вядучых актёраў і рэжысёраў. Не працягваюцца належныя клопатаў аб стварэнні новых высокаідэяльных драматычных і музычных твораў аб сучасным жыцці беларускага народа і яго гістарычным мінулым. Упраўленне па справах мастацтва не накіроўвае належным чынам работу Саюза кампазітараў і Саюза мастакоў. У гэтых арганізацыях не разгорнута крытыка і самакрытыка, існуе тэндэнцыя захавання слабых твораў.

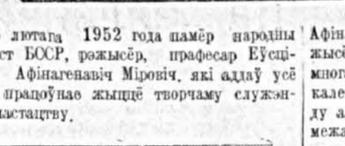
Упраўленне па справах мастацтва слаба кіравала дзейнасцю навукальных устаноў сваёй сістэмы, не вылучае новых педагогічных кадраў, пусціла на самацёк справу падрыхтоўкі і выдання падручнікаў, укамплектавання бібліятэк неабходнай літаратуры, не клапацілася аб палепшэнні вучэбна-выхаваўчага працэсу ў кансерваторыі і тэатральным інстытуце, у якіх недавальняюча вядзецца выкладанне асноў марксізма-ленінізма і спецыяльных тэатральных дысцыплін.

ЦК КП(б)Б указаў начальніку Упраўлення па справах мастацтва тав. Лютаровічу на неабходнасць рашучага выправлення хібы ў рабоце мастацкіх устаноў, каб дамагчыся новага ўздыму Беларускага мастацтва ў 1952 годзе.

Ва ўсіх выступленнях была падкрэслена неабходнасць поўнага ажыццэўлення ўказанняў партыі і ўрада ў галіне палепшэння работы мастацкіх устаноў і арганізацый рэспублікі.

У рабоце сходу прынялі ўдзел намеснік старшыні Савета Міністраў БССР Е. Уралава і загадчык аддзела мастацкай літаратуры і мастацтва ЦК КП(б)Б К. Бусяў.

Е. А. МІРОВІЧ

Сын ленинградскага служачага чыгуны, Еўсцігней Афінагенавіч пачынае сваю тэатральную дзейнасць пад кіраўніцтвам карыфеў рукаў сцэны К. А. Варымава, В. В. Стральскай і В. Н. Давыдава на клубных сценах г. Пецярбурга.

16 лютага 1952 года памёр народны артыст БССР, рэжысёр, прафесар Еўсцігней Афінагенавіч Міровіч, які аддаў усе сваё прадоўнае жыццё творчаму служэнню мастацтва.

Еўсцігней Афінагенавіч Міровіч прамыў таварыства ўдзел у арганізацыі Беларускага тэатральнага інстытута. Ён быў першым мастацкім кіраўніком і педагогам інстытута. Тут разгарнулася выдатная якасць Еўсцігнея Афінагенавіча як выхавальніка, рэжысёра і тонкага педагога, які клапаціўся і дораўна выхоўваў маладое пакаленне будучых актёраў Беларускага тэатра.

Валікі заслугі Е. А. Міровіча ў справе развіцця Беларускага савецкага тэатральнага мастацтва і работа па выхаванню кадраў былі высока ацэнены партыяй і ўрадам. Еўсцігней Афінагенавіч быў ўзнагароджаны дзюма ордэнамі Працоўнага Чырвонага Сцяга, ордэнам «Знак пашаны» і медалямі. Яго будзе прысвоена званне народнага артыста БССР.

Светлая памяць аб Еўсцігнею Афінагенавічу Міровічу, які аб крываталыя сумленнем чалавеку, для якога не было ніякіх інтарэсаў, апрача інтарэсаў савецкага народа, будзе беражна захоўвацца ў нашых сэрцах.

П. Лютаровіч, Якуб Колас, Л. Александровіч, П. Броўка, К. Крапіва, Г. Гаспаў, В. Платонаў, П. Малачанка, У. Уладчынін, К. Саннікаў, Л. Ржэцкая, І. Ждановіч, Л. Рахленка, О. Галіна, Г. Грыгоня, У. Дзязюшка, С. Бірыла, Я. Рамановіч, В. Пола, А. Селічан, Э. Шапко, А. Ільскі, Д. Араоў, А. Абухавіч, І. Прыс, Э. Герасімовіч.

З ЗАМЕЖНОЙ ПОШТЫ

Бізнес шарлатанаў

Паводле падлікаў буржуазнага часопіса «Мірор», звыш 50 тысяч чалавек у ЗША займаюцца рознага роду варажбой, магій, акултнай медыцынай і іншым чарадзеяцтвам. Апрача таго, каля 40 тысяч чалавек спалучаюць прафэсійную варажбю з іншай, галоўным чынам камерцыйнай, дзейнасцю.

Цяжка эканамічна становіцца, няўзруненасць у заўтрашнім дні, лямант аб уяўнай ваеннай небяспецы як нельга больш спрыяюць дзейнасці гэтай шматлікай арміі дробных ашуканцаў. Кадры іх безумныя папаяваюцца. У ЗША ёсць рад «навукальных устаноў», якія рыхтуюць новых духавідцаў і чарадзеяў. Тут і школа вышэйшых акултных навук у Бастоне, і вучылішча вышэйшай усходняй магій у Філадэльфіі, і курсы хіраманты ў Нью-Йорку. Усе яны старанна рэкламуюць сваіх вучняў.

Аддзельны аб'ект буржуазных акултных газет стракачкі рэкламамі чарадзеяў. Адна з іх абяцаюць сваім кліентам пры садзейніччэйшай сілы дапамагчы дабіцца поспеху ў каханні, другія — у службовай кар'еры і г. д. Амерыканскія духі не грэбуюць нікім бізнесам. Варта толькі пажадаць амерыканскаму абывателю — і чарадзеі арганізуюць яму гутарку з нябожчыкамі-бацькамі. Нейкі Уільям Уік, які называе сябе ў рэкламе прафесарам вышэйшай магій, — чарадзеі з літаратурным ухілам. З дапамогаю «вышэйшых сіл» ён абяцае зрабіць свайго кліента папулярным пісьменнікам. Ступень папулярнасці залежыць ад яго вяртання.

На ўсё гэта Сан-Францыска жыла радавая варажбітка і чарадзея Ірэн Кадэлі. Справы не ішлі дрэнна, пакуль яна не адважылася на грамадзянскія рэкламныя мерапрыемствы. Яна прапанавала выклікаць духі амерыканскіх прэзідэнтаў. Хутка — не сціпую ханіну на ўскраіне горада пачалі наведваць сотні людзей. На маленькай вуліцы выстрайвалася чарга. Пайшлі чуткі, што дух прэзідэнта Аўрама Лінкальна, а якім асабліва часта размаўляла чарадзея, не вельмі ўхваліла палітыку Гары Трумэна. Тут ужо было неабходна ўмяшанне паліцыі. Аб чым ішла размова ў паліцыі — нам невядома. Але ва ўскім выпадку выклікаць духі панюў прэзідэнтаў было сурова забаронена: хто яго ведае, што гэтыя духі могуць нагаварыцца.

Мы разумеам цяжкае становішча інспектара паліцыі Сан-Францыска. Сапраўды, у свеце духаў адбыўся скандал. Амерыканскія ўлады спадзяюцца, што чарадзеі дапамогуць ім атаматніць магі людзям, што людзі перастаюць думаць аб хале, аб міры, аб сваіх правах. А тут, ці бачыце, шkodныя думкі нават у свет духаў праніклі. І сапраўды, што добрага можа сказаць дух Аўрама Лінкальна аб Гары Трумэне? Бяда з гэтымі духамі.

На ўсё гэта Сан-Францыска жыла радавая варажбітка і чарадзея Ірэн Кадэлі. Справы не ішлі дрэнна, пакуль яна не адважылася на грамадзянскія рэкламныя мерапрыемствы. Яна прапанавала выклікаць духі амерыканскіх прэзідэнтаў. Хутка — не сціпую ханіну на ўскраіне горада пачалі наведваць сотні людзей. На маленькай вуліцы выстрайвалася чарга. Пайшлі чуткі, што дух прэзідэнта Аўрама Лінкальна, а якім асабліва часта размаўляла чарадзея, не вельмі ўхваліла палітыку Гары Трумэна. Тут ужо было неабходна ўмяшанне паліцыі. Аб чым ішла размова ў паліцыі — нам невядома. Але ва ўскім выпадку выклікаць духі панюў прэзідэнтаў было сурова забаронена: хто яго ведае, што гэтыя духі могуць нагаварыцца.

Мы разумеам цяжкае становішча інспектара паліцыі Сан-Францыска. Сапраўды, у свеце духаў адбыўся скандал. Амерыканскія ўлады спадзяюцца, што чарадзеі дапамогуць ім атаматніць магі людзям, што людзі перастаюць думаць аб хале, аб міры, аб сваіх правах. А тут, ці бачыце, шkodныя думкі нават у свет духаў праніклі. І сапраўды, што добрага можа сказаць дух Аўрама Лінкальна аб Гары Трумэне? Бяда з гэтымі духамі.

Мы разумеам цяжкае становішча інспектара паліцыі Сан-Францыска. Сапраўды, у свеце духаў адбыўся скандал. Амерыканскія ўлады спадзяюцца, што чарадзеі дапамогуць ім атаматніць магі людзям, што людзі перастаюць думаць аб хале, аб міры, аб сваіх правах. А тут, ці бачыце, шkodныя думкі нават у свет духаў праніклі. І сапраўды, што добрага можа сказаць дух Аўрама Лінкальна аб Гары Трумэне? Бяда з гэтымі духамі.

Мы разумеам цяжкае становішча інспектара паліцыі Сан-Францыска. Сапраўды, у свеце духаў адбыўся скандал. Амерыканскія ўлады спадзяюцца, што чарадзеі дапамогуць ім атаматніць магі людзям, што людзі перастаюць думаць аб хале, аб міры, аб сваіх правах. А тут, ці бачыце, шkodныя думкі нават у свет духаў праніклі. І сапраўды, што добрага можа сказаць дух Аўрама Лінкальна аб Гары Трумэне? Бяда з гэтымі духамі.

Мы разумеам цяжкае становішча інспектара паліцыі Сан-Францыска. Сапраўды, у свеце духаў адбыўся скандал. Амерыканскія ўлады спадзяюцца, што чарадзеі дапамогуць ім атаматніць магі людзям, што людзі перастаюць думаць аб хале, аб міры, аб сваіх правах. А тут, ці бачыце, шkodныя думкі нават у свет духаў праніклі. І сапраўды, што добрага можа сказаць дух Аўрама Лінкальна аб Гары Трумэне? Бяда з гэтымі духамі.

Мы разумеам цяжкае становішча інспектара паліцыі Сан-Францыска. Сапраўды, у свеце духаў адбыўся скандал. Амерыканскія ўлады спадзяюцца, што чарадзеі дапамогуць ім атаматніць магі людзям, што людзі перастаюць думаць аб хале, аб міры, аб сваіх правах. А тут, ці бачыце, шkodныя думкі нават у свет духаў праніклі. І сапраўды, што добрага можа сказаць дух Аўрама Лінкальна аб Гары Трумэне? Бяда з гэтымі духамі.

ЗАВОЧНІКІ

...Іван Іванавіч Аскерка, рома з Палесся, перад вайной скончыў дзесяцігодку і паступіў у Аршанскі настаўніцкі інстытут. Гітлераўскія банцыты перарвалі вучобу. З першага курса камсамолец Аскерка пайшоў у армію. Студэнт стаў воінам. Грам.ў фарштэйт з айначым гарма — ён быў артылерыстам. Паць разоў паранены. Заслужыў на ваіне ордэны Чырвонага Сцяга, Аляксандра Неўскага, Айчынай вайны першай ступені і Чырвонай Звязды, а таксама шасць баяных медалюў, у тым ліку за ўзяцце Кенігсберга і Бераліна.

Вярнуўшыся пасля вайны на Радзіму, былі франтавік вучыўся ў Рэспубліканскай партыйнай школе і паспяхова скончыў яе. Зараз Аскерка працуе ў родным Палессі на партыйнай рабоце. Ён прадаўжае вучобу далей: Іван Іванавіч — на пятым курсе ўніверсітэта. Яшчэ некалькі месяцаў — і малады партыйны работнік з Маляра абароніць дыплом. Тама яго дыпломная работа — калгаснае будаўніцтва на Палессі.

Палёгка, вядома, прапанаваць і вучыцца. Але «дзень наш тем и хорош, что труден» — гаварыў Владимир Маякоўскі. І студэнт-завочнік перамагаюць на сваім шляху ўсе цяжкасці, умела спалучаюць працу і вучобу. Тым самым яны даюць прыклад для другіх. Хіба не ўсёда за Анатолем Дубоўскім ва ўніверсітэт паступіў яго аднакласнік, хіба не на прыкладу Івана Аскеркі прыехаў у сталіцу рэспублікі яго амялік і пёшка Іван Хвощанка з Палесся, які скончыў зараз завочна ўжо